

DN
Dagens
Næringsliv

FRED FOR ENHVER PRIS

METODERAPPORT

GARD ØTERHOLM OG
TORE GJERSTAD

Innhold

1. Innledning.....	1
2. Slik har arbeidet vært organisert.....	1
3. Slik kom arbeidet i gang: Ny hypotese	2
4. Første fase: Jakt på og granskning av dokumentasjon	2
4.1 Konfrontasjoner	3
4.2 Kildearbeid	3
4.3 Amerikanske rettsdokumenter.....	4
4.4 Verifisering av e-poster	4
4.5 Venting.....	4
4.6 Strasbourg-sporet: Tilskuddsdatabase, dokumentasjon og kildeopplysninger.....	5
4.7 Oppsøking av en tidligere statsminister	5
4.8 Nye forsøk.....	6
4.9 Skriftgranskning.....	6
4.10 Et fredsprosjekt i Mongolia.....	7
4.11 Pengesporet.....	7
4.12 Manglende betaling	8
4.13 Bilde som dokumentasjon	9
5. Fase to: Oppfølging	9
5.1 Innsyn	9
5.2 Arkiverte nettsider bekrefter observasjon.....	10
5.3 Tipping av australske medier	10
6. Fase tre: Nye undersøkelser	10
6.1 Et noe mer åpent IPI.....	11
6.2 990-skjemaer og ligningstall	11
6.3 Kartlegging av eiendommer.....	12
6.4 Habilitetsundersøkelse	12
6.5 Nytt blikk på gammelt dokument.....	13
6.6 Granskning av en granskningsrapport.....	13
7. Etikk	13
7.1 Belastning	13
7.2 Omtale av Mona Juul	14

7.3 Anonyme kilder	14
7.4 Epsteins miljø	14
8. Spesielle erfaringer og motstand	15
8.1 Anonyme oppringninger og trusler	15
8.2 Kildejakt	15
8.3 Konspirasjonsteorier	15
8.4 En brikke i Australia	16
8.5 Få svar fra Rød-Larsen	16
8.6 Advokat	16
8.7 Et mønster	17
8.8 Alternative Epstein-kilder	18
8.9 Covid-19	18
8.10 Oversettelse	19
9. Dette er nytt	19
10. Konsekvenser	20
11. Vedlegg	21
11.1 Liste over saker	21
11.2 Epsteins e-postadresse i amerikanske rettsdokumenter	22
11.3 Rapport fra skriftgransker Reidun Wilhelmsen	23
11.4 Rapport fra israelsk selskapsregister	29
11.5 Twitter-meldinger etter omtale i australsk media	30
11.6 Sluttnoter	30

Innsendere: Gard Oterholm (93897476) og Tore Gjerstad (91600469)

Takk til: Claudia Christina Sandor, Gry Egenes, Frithjof Jacobsen, Marianna Kakaounaki, Johannes Worsøe Berg, Ida Von Hanno Bast, Gunnar Lier, Mona Pedersen, Alexander Prestmo, Kjetil Alstadheim, Ørjan Ellingvåg, André Liohn, Marie Melgård, Hanna Hjarðar, Stian Øvrebø Johannessen og Kjetil Sæter.

Oslo, 11. januar 2021

Dagens Næringsliv, postboks 1182 Sentrum, 0107 Oslo

Forfatterne står inne for juridiske og etiske vurderinger og formuleringer i denne metoderapporten. Innholdet og innsending av rapporten er avklart med metode- og etikkredaktør Gry Egenes.

1. Innledning

«Rød-Larsen er den eneste nordmann jeg kjenner til som har hatt og fortsatt har så å si fri adgang til verdens statsledere». Slik omtaler tidligere statsminister, utenriksminister, stortingspresident, Nobelkomité-leder og Europarådet-generalsekretær Thorbjørn Jagland toppdiplomaten Terje Rød-Larsen i første bind av sine memoarer¹.

Rød-Larsen bygget seg opp i Norge, som fredsmekler i Utenriksdepartementet (UD) og forskningsstiftelsen Fafo. Etter hvert gikk ferden videre til den internasjonale fredsbransjen, og i over femten år var han president for tankesmien International Peace Institute (IPI). Rød-Larsen hadde Norge i ryggen som en viktig støttespiller, tette bånd til UD og et nært forhold til FN, der han lenge hadde fremtredende stillinger. Betydningsfulle og velstående organisasjoner og stater bidro med millioner av dollar i støtte til IPI. Presidenten tjente gode penger selv.

Samtidig pleide Rød-Larsen kontakt med den nå avdøde finansmannen og overgriperen Jeffrey Epstein. Det første møtet vi kjenner til fant sted tre år etter Epsteins overgrepssdom. Kontakten varte frem til tre måneder før han ble pågrepet av amerikanske myndigheter og anklaget for menneskehandel og overgrep mot mindreårige. Rød-Larsen lånte penger fra Epstein privat, tankesmien han ledet fikk donasjoner fra Epsteins stiftelser og Epstein var involvert i flere av IPIs prosjekter. Rød-Larsen gikk av som president i slutten av oktober 2020 etter en serie artikler i DN.

Med fredstankesmien IPI som utgangspunkt har DN kartlagt pengestrømmene rundt Epstein i internasjonale diplomatiske kretser. Aktørene inkluderer flere av verdens rikeste menn og tidligere statsledere. Noen har tjent inn betydelige summer, andre har fått stor prestisje.

Epstein ble dømt for overgrep mot en mindreårig i 2008, 11 år senere ble han igjen pågrepet. Myndighetene på Jomfruøyene mener han drev med menneskehandel frem til 2018². I mellomtiden fremsto Epstein for mange legitim takket være omgangskretsen og fremstillingen av ham som raus filantrop. Hans stiftelser skrøt av samarbeidet med blant annet IPI. En advokat som representerer flere av Epsteins ofre, har sagt at en viktig del av hans fremgangsmåte var å trekke frem det mektige nettverket³. En del av dette var plattformen inn mot den internasjonale diplomateliten, der Rød-Larsen og IPI var blant de som ga ham innpass.

For å dokumentere Epsteins rolle i dette miljøet har DN lett etter og funnet bevis over hele verden. Det fantes ikke i offentlige register eller databaser, men var mektige menneskers godt bevoktede hemmeligheter. En sentral del av arbeidet har vært å verifisere dokumentenes ekthet med en rekke ulike metoder, for så å konfrontere aktørene.

Funnene førte til kraftige reaksjoner hos IPI selv, men også hos sentrale støttespillere, deriblant UD i Norge. Landets bidrag var med å gjøre IPI til en attraktiv organisasjon for Epstein. Etter Rød-Larsens avgang flyttet vi søkelyset over på norske myndigheters rolle. Vi fant både tette bindinger og store pengeoverføringer.

2. Slik har arbeidet vært organisert

DNs politiske reportere Gard Oterholm og Tore Gjerstad begynte å undersøke saken i september 2019. Noe av arbeidet som ble gjort da ledet til publisering av en artikkelserie mellom november 2019 og januar 2020. Det er nærmere beskrevet i Skup-rapporten «Jeffrey Epsteins norske forbindelser»⁴. En del

av funnene fra undersøkelsen i 2019 ble ikke omtalt i den artikkelserien. De ble først publisert høsten 2020 etter videre arbeid gjennom året. Det er dette arbeidet vi vil redegjøre for i denne metoderapporten.

Fra januar 2020 til august 2020 jobbet vi også med andre saker. Fra august og ut desember var vi stort sett skjermet for annet arbeid. Til dags dato har vi jobbet med sakskomplekset i snart halvannet år, og arbeidet fortsetter i 2021. Prosessen beskrevet i denne metoderapporten har ledet til to dokumentarer og 23 nyhetsartikler. Brynjar Haukli, Thomas Frantsovold og Espen Mikalsen har vekslet på å være reportasjeledere. Nyhetsredaktør Janne Johannessen har vært involvert i de fleste sakene.

3. Slik kom arbeidet i gang: Ny hypotese

Høsten 2019 fikk vi et tips om å se nærmere på Jeffrey Epsteins relasjon til diplomaten Terje Rød-Larsen. Vi undersøkte og fant etter hvert flere norske forbindelser. Men det var stort sett relativt overfladiske relasjoner – enten langt tilbake i tid eller begrenset kontakt. Det fikk stor oppmerksomhet da kronprinsesse Mette-Marit beklaget sin kontakt med Epstein, men hun sa at det bare var snakk om noen få møter.

Det var imidlertid et tilfelle der vi satt igjen med mange spørsmål: Terje Rød-Larsen og tankesmien IPI, som han var president for. IPI hadde gitt få svar og lite informasjon. De erkjente å ha mottatt støtte fra en av Epsteins stiftelser og opplyste at en tilsvarende sum ville bli gitt videre til ofre for menneskehandel og overgrep. Men de sa ingenting om bakgrunnen for pengegaven.

For oss var det mye som tydet på at IPIs kortfattede beskrivelse ikke var hele bildet. Spørsmål om omstendighetene for Epsteins pengegave ble aldri besvart, hverken av Rød-Larsen, styrelederen eller andre ansatte. Det var mange institusjoner som hadde mottatt Epsteins penger. Hvis IPI i likhet med dem hadde fått støtte uten å kjenne til mannens bakgrunn, kunne de enkelt lagt kortene på bordet. Det gjorde de ikke, og det vekket vår nysgjerrighet. I tillegg hørte vi fra flere kilder at det var snakk om langt tettere forbindelser enn bare donasjoner. En velinformert kilde hadde blitt fortalt: «Det er jo mye mer enn det som står i DN».

Med dette utgangspunktet formulerte vi i januar 2020 en hypotese: Rød-Larsen og IPI hadde en nær forbindelse til Epstein utover pengestøtte fra stiftelsene hans. En eventuell forbindelse var antagelig av en slik natur at det ville være skadelig om den kom ut, i større grad enn det som har rammet andre institusjoner Epstein støttet. Det sentrale spørsmålet var: Hvorfor var en overgrepssømt finansmann involvert i en organisasjon som driver med internasjonalt fredsarbeid? Det brukte vi store deler av året på å undersøke.

4. Første fase: Jakt på og granskning av dokumentasjon

Vi hadde en hypotese og kildeinformasjon som støttet opp om den, men manglet håndfaste bevis. På grunn av sakens alvorlighet, mulig nær kontakt med en overgriper og anklaget menneskehandler, kom vi tidlig frem til at vi trengte skriftlig dokumentasjon. Anonyme kilder, uansett hvor godt de var plassert, var ikke tilstrekkelig om vi kom så langt at noe skulle publiseres. Søk i en rekke databaser, registre, sosiale medier og andre åpne kilder hadde ikke ført frem. Frem til september 2020 lette vi på nye steder etter materiale som kunne vise om hypotesen stemte eller ikke.

4.1 Konfrontasjoner

Undersøkelsene som fulgte av den nye hypotesen startet samme måned som den ble formulert: Januar 2020. DN hadde et team på World Economic Forum i Davos, den årlige samlingen av verdenseliten i Sveits. I starten av uken la fotograf Ørjan Ellingvåg merke til Rød-Larsen i tett samtale med USAs tidligere utenriksminister John Kerry og Mohammad Ibrahim Shtayyeh, statsminister i Palestina. Rød-Larsen hadde ikke svart på spørsmål om Epstein før, men henvendelsene våre hadde for det meste vært på e-post og melding. Nå oppstod en anledning der vi kunne forsøke oss ansikt til ansikt. Vi ble derfor enige om at politisk redaktør Kjetil Alstadheim og Ellingvåg i de påfølgende dagene skulle forsøke å stille Rød-Larsen nye spørsmål. De lette i to dager, men så ham bare en gang, uten at de lyktes med å komme seg bort til ham før han forsvant i folkemengden. Davos har mange bakrom der pressen ikke slipper inn.

I mai forsøkte vi oss igjen da vi hørte at Rød-Larsen var hjemme i Oslo. Vi sto utenfor leiligheten hans på Frogner fra tidlig på morgenen og ventet til han kom ut. Denne gangen fikk vi tak i ham, men han sa at han ikke ville snakke med DN. Da en av oss spurte hvorfor han ikke kunne svare på spørsmål om Epstein, gjentok han at han ikke snakker med avisen, tok telefonen det ble gjort opptak med og slo det av før han ga den tilbake. Vi konkluderte med at videre konfrontasjon ikke var hensiktsmessig på dette tidspunktet.

Det virket usannsynlig at vi skulle komme noen vei med å stille spørsmål til Rød-Larsen, men i mellomtiden hadde vi funnet et nytt spor.

4.2 Kildearbeid

Fra september 2019 bygget vi opp et kildenettverk i det internasjonale diplomatiet bestående av byråkrater, politikere, finansfolk og filantroper. De vi kontaktet ble valgt ut basert på nåværende og tidligere posisjoner, kontakter og andre kriterier som kunne tilsa om de hadde kjennskap til eventuelle forbindelser mellom IPI og Epstein. Dette nettverket har vi fortsatt å pleie hele tiden, også når vi har jobbet med andre saker.

En del forhold i arbeidet med disse kildene kan ikke omtales av hensyn til dem. Noen steder i denne rapporten vil det føre til knappe beskrivelser, men vi vil fortelle om denne delen av undersøkelsene i den detaljgrad som er mulig uten at det går utover kildevernet.

Gjennom lang kildepleie fant vi en interessant ledetråd i starten av 2020. En kilde ga oss navnet til en person vedkommende mente vi burde snakke med, men vedkommende visste ikke om denne personen faktisk hadde relevant informasjon. Slike henvendelser har vi fått mange av, og få har ledet til noe. Vi henvendte oss likevel til den nye personen, som videreformidlet dette til en annen. Tredjepersonen hevdet å sitte på relevant dokumentasjon, men det tok lang tid å få tak i den. For å være best mulig forberedt forsøkte vi å plassere hvem det var utfra et kildekart vi hadde laget. Vår antagelse om identiteten viste seg etter hvert å være feil.

For kilden var det bare aktuelt å overlevere dokumentasjonen personlig. Da det til slutt skjedde, hadde det gått lang tid siden den første kontakten. Materialet var svært sensitivt og ble lagret i en safe. Vi jobbet videre og kom i besittelse av mer dokumentasjon fra ulike kilder. Det første gjennombruddet hjalp. Nye kilder var mer villig til å dele både skriftlig dokumentasjon og annen informasjon da de hørte om hva vi allerede hadde. Alt vi fortalte videre var avklart med originalkildene.

Etter hvert fikk vi tak i en rekke dokumenter som tilsynelatende viste at Epstein var dypt involvert i flere IPI-prosjekter. Dette så ut til å bekrefte vår innledende hypotese. Men var dokumentene ekte? Kilder har alltid motiver for eventuelle bidrag de kommer med. I utgangspunktet reelt materiale kan bli

manipulert eller mangle nødvendig kontekst. Dette gjelder i alle saker, men i dette tilfellet tilsa også sakens natur at vi burde være ekstra forsiktige: Etter dødsfallet i 2019 har det vokst frem en rekke konspirasjonsteorier om Epstein. Dokumentasjonen måtte verifiseres uavhengig av kildenes troverdighet.

4.3 Amerikanske rettsdokumenter

Mange av dokumentene var korrespondanse på e-post mellom ulike aktører. Noe av det mest sentrale involverte kontakt mellom Epstein og Rød-Larsen. Det enkleste ville vært å få en av de to til å bekrefte om dokumentene var ekte eller ikke, men den ene var død og den andre ville ikke snakke med oss.

En løsning lå i en prosess som pågikk parallelt, og som vi fulgte tett. I juli 2020 ble Ghislaine Maxwell, Epsteins nære samarbeidspartner over mange år, pågrepet av myndighetene i USA. Søk i rettsdokumentene som ble frigitt i forbindelse med den prosessen, viste at Epstein bare noen år tidligere benyttet den samme adressen til å kommunisere som i dokumentene vi hadde fått tilgang til: Jeevacation@gmail.com (se vedlegg).

4.4 Verifisering av e-poster

Vi visste i det minste at Epsteins e-postadresse var reell, men det betydde ikke at selve e-postene var det. I tillegg viste ytterligere søk at Jeevacation-adressen hadde fått medieomtale tidligere⁵. Dermed kunne det i teorien være mulig å bruke en ekte adresse for å få falske dokumenter til å virke ekte.

Den enkleste fremgangsmåten var da å spørre mottagerne og avsenderne om korrespondansen var reell, etter å ha fått grønt lys fra kildene til å gå frem på den måten. Mange svarte ikke, men i noen tilfeller fikk vi verifisering, inkludert fra åpne kilder. Blant annet bekreftet en tidligere IPI-finansdirektør at flere sentrale dokumenter var ekte.

I de tilfellene vi ikke fikk bekreftelse fra de involverte aktørene, verifiserte vi dokumentene på andre måter. Ved noen anledninger stemte dokumentasjon fra uavhengige kilder overens med hverandre. Det var også noen tilfeller der aktørene bekreftet at dokumentene var reelle overfor andre, som deretter rapporterte det tilbake til oss.

4.5 Venting

Arbeidet med å innhente dokumentasjon har pågått siden september 2019. Etter de innledende forsøkene i starten av 2020, ventet vi lenge med å kontakte IPI og Rød-Larsen igjen. Grunnen var at vi først måtte granske dokumentasjonen. Samtidig ønsket vi å få tak i så mye materiale som mulig før alarmen gikk, og det eventuelt ble mulig for de vi skulle skrive om å jakte våre kilder.

Hver gang vi kontaktet en ny mulig kilde, vurderte vi sannsynligheten for om vedkommende ville bidra eller varsle de vi undersøkte. Nære medarbeidere har som regel mest informasjon, men det er sjelden noe de vil dele. I september kom vi frem til at vi kunne gå bredere ut, også til kilder det var større sannsynlighet for at ville slå alarm. På dette tidspunktet hadde vi sikret og verifisert mye dokumentasjon, og vi kom frem til at undersøkelsen måtte vides ut for å undersøke hva mer som fantes. Det tok ikke lang tid før vi hørte om tilfeller der folk ble spurt om vi hadde tatt kontakt, og advart mot å bidra. Kort tid etter begynte vi å sende mer omfattende forespørsler til de ulike aktørene. De inneholdt både spørsmål og tilstrekkelig informasjon for å gi samtidig imøtegang.

4.6 Strasbourg-sporet: Tilskuddsdatabase, dokumentasjon og kildeopplysninger

Det første vi begynte å innhente imøtegåelse om gjaldt en samling i Strasbourg i Frankrike. Utgangspunktet var kildeinformasjon om at en delegasjon fra IPI kom dit i 2013 for å presentere et prosjekt for Bill Gates, en av verdens rikeste menn. Dette skjedde ifølge kildene i residensen til daværende generalsekretær i Europarådet, Thorbjørn Jagland, med Epstein til stede.

Et søk i Gates-stiftelsens tilskuddsdatabase⁶ viste at de i oktober det samme året overførte flere millioner dollar til IPI. Samtidig hadde vi fått tilgang til korrespondanse fra den samme måneden der det kom frem at Epstein var i kontakt med både Gates-stiftelsen og IPI om prosjektet. En av rådgiverne til Gates ga Epstein beskjed da pengene var på vei, noe han videreformidlet til Rød-Larsen. På IPI-siden ga Epstein instruksjoner om hvordan det skulle kommuniseres med Gates-stiftelsen, som Rød-Larsen tok videre internt.

Vi hadde dermed fått bekreftet et samarbeid mellom IPI og Gates-stiftelsen og at Epstein var involvert. Men spørsmålet var om det stemte at det hele startet i Strasbourg, i residensen til lederen av en viktig europeisk institusjon. Om kildeinformasjonen var korrekt, var den vesentlig, fordi den ville vise hvor tett Epstein var på de innerste diplomatiske sirkler. I tillegg var IPI-prosjektet Gates-stiftelsen støttet en del av kampen mot polio. Året før var Gates pekt på som en kandidat for Nobels fredspris på grunn av stiftelsens innsats på det området, og Jagland var leder av Nobelkomiteen.

Vi satt på skriftlig dokumentasjon som knyttet både Epstein og Gates til Strasbourg, men kunne ikke publisere den av kildevernhensyn. Derfor jobbet vi hardt for å få bekreftelse fra åpne kilder. Vi fremla detaljerte anonyme kildebeskrivelser overfor aktørene, og opplyste også at vi satt på dokumentasjon. Vi kunne ikke videreformidle den, men beskrev til en viss grad hva det var snakk om, etter godkjenning fra kildene.

4.7 Oppsøking av en tidligere statsminister

Nå må vi tilbake til de innledende undersøkelsene våre i høsten 2019, for det var da vi begynte spørre Thorbjørn Jagland om Epstein. Den tidligere statsministeren var en av flere vi ble tipset om at hadde kjennskap til ham. I november det året avviste Jagland enhver forbindelse mellom Epstein og Europarådet, og la til at han ikke hadde kunnskap om eventuelle andre norske forbindelser. I tillegg opplyste han at e-postkontoen vi hadde nådd ham på var under avvikling, og ikke lenger ville bli fulgt opp.

Vår henvendelse handlet imidlertid ikke om Europarådet, men Jagland selv. Siden han ikke ville følge opp e-post, begynte vi å lete etter ham. Ved en anledning satt vi utenfor forlaget hans for å se om han dukket opp – uten hell. I nyhetskalenderen til NTB fant vi imidlertid to arrangementer i november der vi kunne finne ham, først i residensen til den danske ambassadøren til Norge. Der svarte Jagland at han ikke var blitt forklart «konseptet som dere skriver på» da han ble spurt om han hadde møtt Epstein. Da en av oss tilbød å forklare, gikk han inn i folkemengden som var til stede.

Det andre arrangementet var et seminar Arbeiderpartiet holdt om Jagland. Der sa han at han hadde som prinsipp å ikke si hvem han har møtt. Vi gjorde et siste forsøk i desember det året og spurte lederen av nobelkomiteen, Berit Reiss-Andersen, om noen av medlemmene hadde møtt Epstein. Jagland sa nei til henne. Etter dette konstaterte vi at vi ikke så ut til å komme noen vei uten mer konkret bevis. Det fikk vi etter hvert tak i.

4.8 Nye forsøk

I september 2020, nesten et år senere, hadde vi detaljerte kildeopplysninger og dokumentasjon. Vi prøvde igjen å tak i Jagland, og fikk et svar hans kone, Hanne Grotjord. Hun sendte en uttalelse der Jagland bekreftet et møte med Gates og IPI. Mangemilliardæren og hans partner IPI ville snakke om et vaksineprogram der Europarådet hadde en rolle, sto det.

Vi satt igjen med en rekke spørsmål. Det mest sentrale var om Epstein var til stede eller ikke. Det sa ikke uttalelsen noe om. I tillegg hadde Europarådet avvist at et eventuelt Gates-møte var offisielt. Men Grotjord understreket at hun ikke var noen talsperson og ba om respekt for det. Vi takket for svar og spurte om en måte å nå Jagland på. Det fikk vi ikke. Det endte med at Grotjord mente det var utilbørlig at vi fortsatte å sende henvendelser. Vi forsøkte også å sende et bud hjem til Jagland med en konvolutt som inneholdt spørsmål og opplysninger, men ingen svarte da budet kom på døren.

Etter gjentatte henvendelser fikk vi til slutt et nytt svar fra Jagland, som nå også bekreftet Epsteins tilstedeværelse. Da vi spurte hvorfor han hadde feilinformert lederen av Nobelkomiteen om kontakt med Epstein, svarte han at han den gang hadde «DNs gale konspirasjonsteori om at jeg hadde spist middag med denne personen i Paris i juni» i tankene. Vi går ut fra at han sikter til at vi på et tidspunkt spurte om han hadde møtt Epstein i Paris.

Gates-stiftelsen svarte med uttalelser som var på siden av opplysningene vi la frem i saken. Verken IPI eller advokater som representerte Epsteins dødsbo kom med noen kommentar. Men nå hadde vi en bekreftelse fra en åpen kilde, i tillegg til dokumentasjon og kildeinformasjon. Dermed kunne vi publisere en dokumentar om Strasbourg-samlingen 2. oktober 2020. Den ble raskt fulgt opp med en artikkel om Epsteins rolle da IPI sikret flere millioner dollar i støtte fra Gates-stiftelsen.

4.9 Skriftgranskning

Samtidig som vi undersøkte Strasbourg-sporet, jobbet vi med å verifisere et annet dokument vi hadde fått tilgang til: Et gjeldsbrev som forpliktet Rød-Larsen til å betale 130.000 dollar til Epstein i løpet av 2013. Hvis dokumentet var ekte, viste det en privat, økonomisk forbindelse mellom de to mennene. Brevet kunne være noe av det viktigste i hele sakskomplekset. Det virket troverdig, men det måtte som alt annet materiale undersøkes nærmere.

Først forsøkte vi å få tak i notaren som sto oppført som vitne til signeringen. Nummeret på kontoret der han jobbet var lett tilgjengelig, men de opplyste at han nå var pensjonert. Ved kontoret hadde de ikke annen kontaktinformasjon enn den som sto i landets telefonkatalog, som ikke fungerte. For å få den nødvendige verifisering måtte vi gå andre veier.

Gjeldsbrevet inneholdt noe annet som kunne hjelpe oss: Det som tilsynelatende var Rød-Larsens signatur. Hvis vi fant andre eksempler på underskriften hans som garantert var reelle, kunne disse sammenlignes med den som sto på gjeldsbrevet for å vurdere ektheten.

Vi hadde et naturlig sted å starte: En dokumentbase i Onedrive bygget opp gjennom flere måneder. Den inneholdt dokumenter fra norsk UD som hadde gått mellom myndighetene i Norge og IPI. Et søk på Rød-Larsens navn i basen viste at flere brev var blitt signert av ham. Signaturene på disse formelle brevene, sendt fra hans egen institusjon til Norge, kunne vi med større grad av sikkerhet gå ut fra at var reelle enn den som sto på gjeldsbrevet.

Skriftgransker Reidun Wilhelmsen fikk i oppdrag å sammenligne de ulike signaturene, for å vurdere om samme person hadde signert gjeldsbrevet og de offisielle dokumentene. Wilhelmsen har lang erfaring i faget, blant annet fra Kripos, som sakkyndig i rettsaker og i over 20 år gjennom eget firma. Det oppstod raskt en utfordring: Flere av Rød-Larsens signaturer fra de offisielle dokumentene viste seg å være identiske. Det var antagelig snakk om en kopi av samme signatur påført med kopimaskin eller skanner. Dermed var det ikke mulig å gi noen entydig konklusjon om hvor vidt samme person hadde signert dokumentene vi hadde som sammenligningsgrunnlag og gjeldsbrevet.

Vi trengte flere signaturer. For å finne det gikk vi tilbake til notater fra innledende research, på jakt etter offentlig tilgjengelige dokumenter med Rød-Larsens signatur. En episode som skilte seg ut, var en uenighet med Arkivverket i 2006 om hans private arkiv fra fredsforhandlingene på 1990-tallet mellom Palestina og Israel⁷. Vi ba om innsyn i et brev Rød-Larsen hadde sendt til etaten, som var blitt omtalt i mediene. Det viste seg å inneholde en ny signatur. Dermed kunne Wilhelmsen analysere på nytt, og denne gangen konkluderte hun med at signaturen «kan være skrevet av samme person» (se vedlegg). Samtidig var variasjonen mellom signaturene «forholdsvis stor». Det var fortsatt ikke mulig å gi noen entydig konklusjon. En annet problem var at materialet trolig forelå i kopi. Det begrenser mulighetene i skrifttekniske undersøkelser, ettersom kopiering kan gjøre at detaljer blir borte eller fortegnes. Man kan heller ikke vurdere om skrift har blitt overført fra annet materiale uten tilgang på originalen.

Hvis Wilhelmsen skulle danne seg et fullstendig bilde av variasjonsbredden til Rød-Larsens signatur, trengte hun flere prøver. Vi fortsatte letingen og fikk tak i én til gjennom nytt kildearbeid. Innen vi rakk å sende over den for analyse hadde vi imidlertid – til vår store overraskelse – fått bekreftelse fra IPI på at gjeldsbrevet var ekte. Det kom i forbindelse med undersøkelser av et annet spor.

4.10 Et fredsprosjekt i Mongolia

Mange av dokumentene vi fikk tak i handlet om et fredsprosjekt i Mongolia, der Epstein var involvert på flere måter. Rød-Larsen autoriserte betaling til ham for arbeid med prosjektet. I tillegg kom instruksjonene for betaling av en annen som var involvert, USAs tidligere finansminister Larry Summers, fra Epsteins kontor.

Dokumentasjonen viste oppsiktsvekkende transaksjoner, men vi visste lite om omstendighetene. Mongolske myndigheter sa ingenting, og det fantes ikke spor av prosjektet i IPIs årsrapporter eller nettsider. Det gjorde det heller ikke etter en gjennomgang med verktøyet Waybackmachine, som gjør at man kan se historiske versjoner av nettsider.

4.11 Pengesporet

Gjennom videre kildearbeid fikk vi fatt i to viktige dokumenter, som hjalp med å forklare pengeoverføringene: Det ene var en avtale mellom IPI og mongolske myndigheter. Der kom det frem at det var snakk om en gruppe bestående av medlemmer som hadde markert seg innenfor ulike felt og skulle gi råd til Mongolias president. For arbeidet fikk de 100.000 dollar fra mongolske myndigheter, sendt gjennom IPI. Det andre dokumentet var en liste over tre personer som hadde mottatt penger i forbindelse med prosjektet: Tidligere statsminister Kjell Magne Bondevik, USAs tidligere finansminister Larry Summers og Nili Barak, konen til Israels tidligere statsminister Ehud Barak.

Vi fikk tak i nummeret til Summers og ringte for å spørre om overføringen på 100.000 dollar til ham. Han henviste til sitt kontor, som aldri har uttalt seg. Bondevik var derimot en av få aktører som var villig til å

fortelle noe som åpen kilde. Gjennom ham fikk vi flere detaljer som stemte overens med avtalen vi hadde sett. Selv Bondevik nektet imidlertid i første omgang for å ha fått betalt 100.000 dollar.

Et annet spørsmål sto igjen: Bondevik og Summers var fremtredende politikere. Men hvorfor satt konen til en av dem, Nili Barak, der? Kildeinformasjonen vår gikk også ut på at det var ektemannen og ikke hun som var medlemmet. Svaret fant vi ved å se nærmere på dokumentasjonen. Nili Barak sto i den interne IPI-listen oppført som representant for selskapet Hyperion LTD. I en gjennomgang av omtale i israelske medier, kom det frem at selskapet var grunnlagt av Ehud Barak kort tid etter at han var ferdig som politiker. Et søk i tjenesten IsraelBizReg, en database med over 225.000 israelske selskaper, viste at selskapet var heleid av ham (se vedlegg).

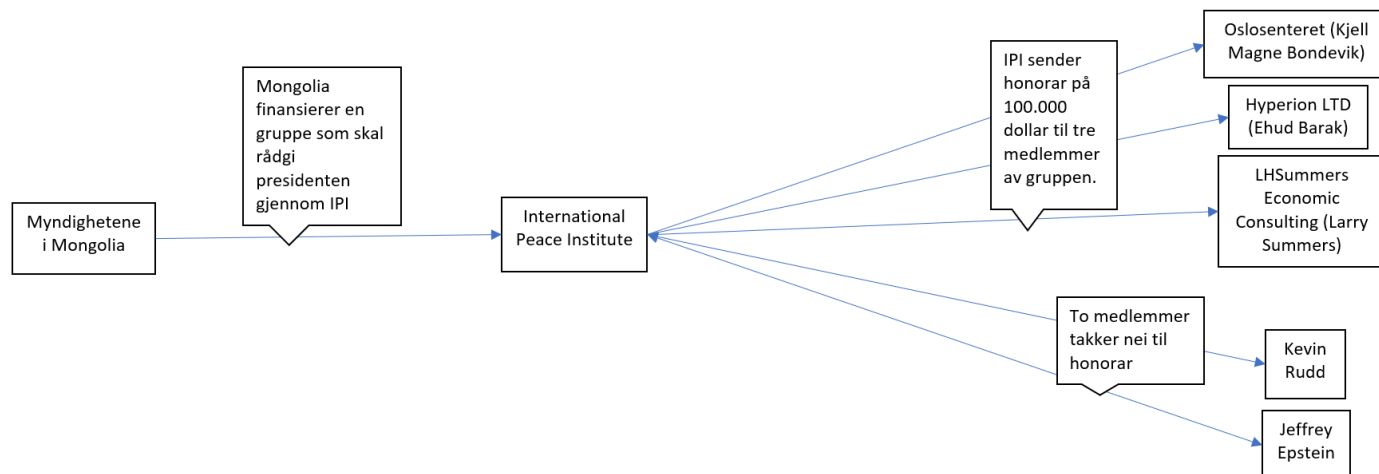
4.12 Manglende betaling

Ved å gå opp informasjonen i dokumentene med de ulike aktørene, fikk vi bekreftet noen av pengeoverføringene og hva prosjektet gjaldt. Men det var et problem: Dokumentasjonen viste at Rød-Larsen autoriserte betaling av Epstein, men Epstein sto ikke på listen over de som hadde fått honorar. Også Australias tidligere statsminister Kevin Rudd var en deltager, ifølge våre kildeopplysninger, men heller ikke han sto oppført. Hva hadde skjedd med betalingen? Var det noe som ikke stemte med dokumentene? Rudd er IPI-styreleder og var taus, som sin president. Svar måtte finnes andre steder.

I noe av korrespondansen vi hadde fått tilgang til, sto det at revisorer hadde begynt å stille spørsmål om overføringen til Epstein. Kunne det være dette som førte til at den ble stoppet? I dokumentbasen fant vi navnet på revisorselskapet til IPI og partneren som var ansvarlig for arbeidet, men også han var taus.

Nye spørsmål til kilder og jakt på dokumentasjon ga noe av forklaringen. Vi fikk tak i interne e-poster som viste at Rudd sa fra seg betaling, men bekreftet at han var involvert. I den samme korrespondansen skrev Rød-Larsen at pengene i stedet burde sendes til «Jeff», men vi satt fortsatt igjen med det samme problemet: Ingen dokumenter viste at Epstein hadde mottatt penger.

Det var da vi stilte spørsmål om dette at IPI endelig svarte oss. De avviste at Epstein noen gang mottok betaling fra tankesmien. At overføringen til Epstein ble autorisert ga de ikke noen forklaring på, og det var først senere vi fant ut at også han sa nei til pengene. IPI avviste i tillegg at gjeldsbrevet hadde noe med tankesmien å gjøre, men i det lå også en erkjennelse: Det var ekte.

En større artikkel om gjeldsbrevet og Mongolia-prosjektet ble publisert 14. oktober. Saken var blant de viktigste i hele artikkelserien: Den dokumenterte en privat transaksjon mellom Rød-Larsen og Epstein, før diplomaten involverte Epstein i et fredsprosjekt og ville sende ham penger. Utover i måneden fortsatte vi å publisere saker basert på dokumentasjonen vi hadde jobbet med å innhente og verifisere siden starten av året.

4.13 Bilde som dokumentasjon

Vi lyktes med å dokumentere Rød-Larsen og IPIs forbindelser til Epstein gjennom skriftlig dokumentasjon som e-poster og finansielle dokumenter. Men vi jaktet også på fotografisk bevis. Det kunne vise hva slags situasjoner han og Rød-Larsen omgikk hverandre i. Epstein var død, så vi kunne vanskelig spane på nye møter. Men kanskje fantes det noe tilbake i tid?

Vi hørte om en konkret episode. Den gikk ut på at Rød-Larsen var med Epstein på tur i New Yorks Central Park i 2013, sammen med den berømte filmskaperen Woody Allen. Det viste seg at turen ble omtalt av tabloidpressen i New York kort tid etter at den fant sted⁸, uten at Rød-Larsen var nevnt eller med på noen av bildene. Men da vi Google-søkte etter bilder med teksten «Epstein Woody Allen» oppdaget vi et annet utsnitt. Der kunne man se to skikkelser noen meter bak de mer kjente mennene i forgrunnen av gruppen: Først den norske filmskaperen Håkon Gundersen, og så, helt bakerst ute av fokus til høyre, hans venn Terje Rød-Larsen. Bildet viste for første gang Rød-Larsen sammen med Epstein, men det var utydelig. Vi tok kontakt med fotografen, og fikk tak i flere bilder. De viste klarere hvem det var som gikk i bakgrunnen. Dermed hadde vi også fotografisk dokumentasjon som indikerte Rød-Larsen var en del av miljøet rundt Epstein etter dommen i 2008. Bildet ledet oss også til en ny kilde: Da vi fikk tak i Håkon Gundersen, fortalte han om omstendighetene for turen og det han visste om vennens kjennskap til Epstein.

5. Fase to: Oppfølging

Vi hadde fått bekreftet hypotesen vår fra starten av året: Epstein var dypt inne i IPIs virksomhet, langt mer enn som en alminnelig støttespiller. Han deltok i flere prosjekter og hadde privat lånt penger til presidenten, som han også omgikk.

Publiseringen iverksatte interne prosesser hos både IPIs støttespillere og organisasjonen selv. De ga sjelden ut informasjon, så vi måtte bruke andre metoder for å finne ut av hva som foregikk.

5.1 Innsyn

Vi har hele veien forsøkt å benytte oss av innsyn etter offentlighetsloven i flere land. I Norge har det gjort at vi kunne bygge en base av IPI-dokumenter fra Utenriksdepartementet. I USA prøvde vi å bruke lovgivningen til å få innsyn i informasjon IPI har rapportert inn til skattemyndighetene, uten at det førte frem.

Etter publisering i oktober kunne vi bruke innsyn til å finne ut hva som skjedde videre. De nordiske landene har en helt annen åpenhet enn private IPI, og Sveriges utenriksdepartement reagerte umiddelbart etter artikkelen om gjeldsbrevet og Mongolia-prosjektet. De hadde flere samtaler med tankesmien. I referatene sto ny informasjon om omstendighetene og prosessen fremover, blant annet at det kom til å bli et ekstraordinært styremøte.

Fra norske myndigheter fikk vi innsyn i et brev der Rød-Larsen redegjorde for saken overfor IPIs støttespillere. Der skrev han at det var en «alvorlig feilvurdering» å låne penger av Epstein privat. Det

var flere Epstein-forbindelser som ikke ble nevnt eller forklart. Det kom én beklagelse i brevet: Til de som var blitt kontaktet av «tabliden» DN.

5.2 Arkiverte nettsider bekrefter observasjon

Gjennom hele året har vi jevnlig vært innom IPIs nettside, der det av og til publiseres nye dokumenter. Både årsrapporter og regnskap har vært nyttige kilder i researchfasen. Nettsiden har også en oversikt over styremedlemmene i tankesmien. Etter publisering av flere saker i oktober, oppdaget vi plutselig en endring på siden. FNs generalsekretær, António Guterres, sto ikke oppført som æresmedlem av IPIs styre, slik den til enhver tid sittende generalsekretær har pleid å gjøre.

Vi gjorde nok et søk i Waybackmachine, som bekreftet vår mistanke: Guterres hadde inntil nylig stått oppført som æresmedlem. FN bekreftet også at han ikke lenger var det. De forklarte det med en ny regel om at generalsekretæren ikke skulle sitte i styrer utenfor FN.

5.3 Tipsing av australske medier

Det kom en rekke reaksjoner etter at vi begynte å publisere saker i oktober, også offentlig. Men vi var usikre på hva som kom til å skje fremover. I Rød-Larsens brev til IPI-partnere sto det blant annet at de ville styrke reglene mot interessekonflikter i fremtiden. Ville det være alt?

Både et tidligere og et nåværende medlem av styret reagerte sterkt, men styrelederen Kevin Rudd var taus på tross av gjentatte henvendelser. Det hadde han vært helt siden DN begynte å stille spørsmål om saken i 2019, utenom en kort uttalelse fra en talsperson det året. Epstein-forbindelsene hadde også vært oppe i styret tidligere. I 2019 ble det besluttet å donere bort et tilsvarende beløp som det IPI hadde mottatt fra Epsteins stiftelser og gavereglene ble endret. De mange spørsmålene om omstendighetene rundt pengestøtten ble tilsynelatende ikke fulgt opp fra styrets side.

Rudds syn på saken var viktig, men det virket ikke som om han kom til å si noe til DN. Hans politiske bakgrunn ga oss en mulighet. Som tidligere statsminister i Australia ville det ikke være like enkelt å ignorere medietrykk i hjemlandet. Derfor tipset vi flere australske medier om saken, og det så raskt ut til å ha en effekt. Bare dager etter kom Rudd med en uttalelse, som inneholdt nye opplysninger om IPIs forhold til Epstein og krass kritikk av Rød-Larsen. Kort tid etter gikk Rød-Larsen av som president.

I styrets uttalelse sto det at Rød-Larsen beklaget to ting: At han hadde lånt penger fra Epstein privat og at han hadde sikret donasjoner fra stiftelsene hans til IPI. Pressemeldingen var svært kritisk: «Epsteins forbrytelser var uhyrlige. Forestillingen om at IPI på noe som helst vis hadde noe å gjøre med en slik motbydelig karakter er frastøtende for institusjonens kjerneverdier», sto det. Styret bestilte i tillegg en ekstern gjennomgang fra revisjonsselskapet KPMG.

6. Fase tre: Nye undersøkelser

Rød-Larsen hadde gått av, men vi satt igjen med mange spørsmål. Mye var fortsatt uavklart om Epsteins forhold til både ham og IPI, kjernen av undersøkelsen. Vi hadde kartlagt flere transaksjoner, men ikke kommet til bunns i hvorfor en overgrepsdømt finansmann var så tett involvert med en tankesmie som driver med fredsarbeid.

Samtidig var den innledende hypotesen bekreftet, som igjen aktualiserte undersøkelser på andre områder. IPI var en plattform for Epstein inn mot diplomatverdenen. En av hovedgrunnene bak IPIs posisjon var støtte over lang tid fra norske myndigheter, som Rød-Larsen igjen hadde tette bånd til.

Hadde hans kontakter hatt noe å si for Norges forhold til IPI og håndtering av Epstein-forbindelsene? Det ville vi undersøke nærmere.

6.1 Et noe mer åpent IPI

Styrets uttalelse om Rød-Larsens avgang var oppsiktsvekkende utover kritikken av presidenten. De brukte beskrivelsen «pressespekulasjon» om muligheten for at Epstein noen gang var blitt betalt av IPI. Det kunne vanskelig leses som noe annet enn en henvisning til vår omtale av at betaling til Epstein ble autorisert.

På dette tidspunktet, oktober 2020, hadde vi i nesten ett år stilt spørsmål til IPIs ledelse og styre om forbindelsene til Epstein. De svarte sjelden. Men nå hadde det skjedd en endring på toppen, og vi så for oss at den nye ledelsen muligens ville vise større åpenhet. Det kunne hjelpe institusjonens omdømme etter å ha blitt koblet til Epstein. Antagelsen stemte, og IPIs fungerende president Adam Lupel har gitt ut langt mer informasjon enn sin forgjenger. Vi har jevnlig stilt nye spørsmål til ham og IPI siden oktober og frem til dags dato, basert på kildeinformasjon og dokumentasjon.

Det har imidlertid ikke vært slik at tankesmien frivillig har utgitt mer informasjon enn strengt nødvendig. Derfor har spørsmålene hele tiden måttet være presise og konkrete. For eksempel opplyste styrelederen på et tidspunkt at et annet styremedlem var en av flere gjester på et arrangement med ledende politikere og diplomater, der også Epstein var invitert. Da vi spurte hvorfor IPI hadde gjestelisten, viste det seg at det var styremedlemmet som var vert og hadde invitert Epstein inn i det gode selskap.

Samtidig har vi vært bevisst på at IPI ikke nødvendigvis sitter med det fulle bildet selv. For eksempel sto det i årsregnskapet for 2019 at tankesmien hadde mottatt en lavere sum fra Epsteins stiftelser enn det som viste seg å være tilfellet. IPI har også opplyst til oss at de ikke finner igjen dokumenter i sine systemer som vi har fått verifisert.

IPIs noe mer åpne linje har gjort at vi har fått bekreftet flere opplysninger, blant annet:

- Epstein avviste betaling for arbeidet med Mongolia-prosjektet.
- Rød-Larsen leverte ikke noen skriftlig rapport om Epstein, selv om styrelederen ba om det.
- Midlene Epstein ga til IPI ble blant annet benyttet på en spesialvisning av et teaterstykke der heltene er Rød-Larsen og ektefellen Mona Juul. Epstein var til stede som gjest av Rød-Larsen. Svaret om teaterstykket kom nesten et år etter at vi spurte IPI om det for første gang.

Vi kryssjekket nye svar opp mot dokumentasjon vi hadde innhentet tidligere. Eksempelvis da IPI-representanter ved flere anledninger bekreftet at Epstein var involvert i Mongolia-prosjektet. Dette hadde de i oktober avvist overfor svenske myndigheter, ifølge et referat vi hadde fått innsyn i fra landets utenriksdepartement. Vi gikk også gjennom tilsvarende dokumenter fra danske myndigheter, som bekreftet at de hadde fått samme beskjed.

6.2 990-skjemaer og ligningstall

I Rød-Larsens presidentperiode var norske myndigheter en avgjørende støttespiller for IPI med bidrag på 116 millioner kroner. Vi ville følge pengene for å se hva slags helhet de gikk inn i. Nærmere bestemt: Hva hadde Rød-Larsen tjent på årene i stillingen? Spørsmålet hang også sammen med Epstein-saken, siden en av grunnene for avgangen var det private lånet på 130.000 dollar.

Alle ideelle organisasjoner i USA må sende inn såkalte 990-skjemaer til skattemyndighetene, der de gir offentligheten informasjon om driften. Vi gikk gjennom samtlige tilgjengelige skjemaer fra IPI siden 2005, hele Rød-Larsens presidentperiode. De lå i databasen CitizenAudit⁹ og den ideelle organisasjonen Propublicas verktøy Nonprofit Explorer¹⁰. Undersøkelsen av skjemaene viste til slutt en totalpakke på over 49,6 millioner kroner i kompensasjon, regnet utfra historiske valutakurser.

Vi ba også om innsyn i ligningstallene til Rød-Larsen fra norske skattemyndigheter. De viste at han hadde rapportert stor inntekt hjem, men skattet minimalt. Både diplomater og diplomaters ektefeller er fritatt skatt i landet der de jobber, opplyste Skatteetaten. Tallene for 2019 hadde ennå ikke kommet, men de lå i en kredittsjekk vi hadde gjennomført tidligere. Med dette materialet kunne vi dokumentere hvor lukrativ en internasjonal toppjobb i fredsbransjen kan være.

6.3 Kartlegging av eiendommer

Dokumentasjonen viste en høy inntekt. En naturlig forlenging av pengesporet var å se hva pengene ble brukt på, og vi kartla derfor også Rød-Larsens eiendomsportefølje. Sammen med ektefellen eier han en hytte i Oslofjorden og en leilighet på Frogner. Eiendommene er mye verdt, men ikke noe utenom det vanlige for velstående nordmenn. Det var imidlertid én eiendom som skilte seg ut, og som ikke fantes i noe norsk register.

Da vi begynte å spørre rundt, fortalte flere kilder om en villa i Hellas på den eksklusive øya Paxos, der blant andre den styrtrike Agnelli-familien holder til. Vi hadde få detaljer, men begynte å undersøke nærmere. Først forsøkte vi søk i Ktimatologio, landregisteret i Hellas¹¹. Men informasjonen vi hadde var ikke tilstrekkelig til å finne frem. Vi skjønnte raskt at her var det nødvendig med bistand.

Løsningen var å hyre inn den greske journalisten Marianna Kakaounaki. Med hennes hjelp fikk vi tilgang til kontrakten for eiendomskjøpet, som bekreftet våre opplysninger. Rød-Larsen kjøpte en tomt på øya for 130.000 euro i 2015 og bygget i de påfølgende årene en luksurvilla. Lokale kilder bidro med informasjon om byggeprosessen og anslo verdien. Vi tok også bilder for å sikre fotografisk dokumentasjon. På grunn av terrenget var det vanskelig å få bilder av hele eiendommen på bakkenivå. Det ble derfor benyttet drone.

6.4 Habilitetsundersøkelse

En del av undersøkelsen var pengebruken i organisasjonen Norge støttet, men hva med bakgrunnen for UD's støtte? Det så vi også nærmere på, og støtten viste seg å være sterk knyttet til Rød-Larsen.

UD's egen oversikt viser overføringer til IPI tilbake til 1997. Vi så på nivået på støtte før og etter at Rød-Larsen ble president. Selv om samarbeidet mellom IPI og Norge gikk helt tilbake til 1970, var forskjellen på støtten før og etter hans inntreden på litt over 100 millioner kroner. Flere regjeringer sendte store midler.

Det har lenge vært en kjent sak at Rød-Larsen har tette bånd til UD. Hans ektefelle, Mona Juul, er i dag FN-ambassadør og Norges fremste diplomat som landets representant i FNs sikkerhetsråd. I 2019 skrev vi at en venn av Rød-Larsen, Geir O. Pedersen, i en periode ledet UD-avdelingen som avgjorde støtte til IPI. Vi ville undersøke om det fantes flere bindinger. Det var også relevant siden Riksrevisjonen, organet som kontrollerer forvaltningen på vegne av Stortinget, hadde begynt å se på UD's forhold til IPI. Gjennom jevnlig søk i UD's postjournal fikk vi innsyn i revisjonskriteriene, der det kom frem at habilitet var et område som ble undersøkt.

I vår egen habilitetsundersøkelse så vi på norske og amerikanske dokumenter og gjorde nytt kildearbeid, nå overfor et nettverk av norske embetsfolk og politikere. Vi fant nye forbindelser mellom embetsverket i UD og IPI. I 1990-skjemaene til tankesmien sto det at Norges FN-ambassadør i flere år satt i tankesmiens styre. Dette inkluderte Rød-Larsens første år i stillingen, da han gikk kraftig opp i lønn, en sak styret kontrollerer. FN-ambassadørens nestkommanderende var på dette tidspunktet Mona Juul.

Vi publiserte vår andre dokumentar i slutten av november. Den inneholdt nye detaljer fra IPI om forholdet til Epstein, interne dokumenter fra tankesmien og funn i undersøkelsen av Rød-Larsens finanser og bindinger til UD. Den totale kompensasjonspakken til Rød-Larsen førte til tverrpolitiske reaksjoner på Stortinget.

6.5 Nytt blikk på gammelt dokument

Bindinger i byråkratiet er en ting, men i politikken er det alltid statsråden som er ansvarlig. Derfor fulgte vi blant annet opp med å spørre samtlige utenriksministre siden 2005 om hvorfor de støttet IPI. Noen viste til at Norge fikk tilgang til et nyttig nettverk, andre pekte på anbefalinger fra embetsverket.

Med Riksrevisjonens undersøkelse i bakhodet så vi på nytt gjennom dokumenter vi hadde fått innsyn i tidligere, som lå i dokumentbasen. Et notat var spesielt interessant. Året før hadde vi fokusert mest på delen av en habilitetsvurdering som omtalte Geir O. Pedersens rolle i UD, siden han hadde bevilgningsmyndighet i IPI-saker. Men notatet nevnte også Rød-Larsens kone Juul. Det sto at støtten til IPI også kunne være en fordel for henne på grunn av ekteskapet. Det er for så vidt et åpenbart poeng, men dokumentet viste at det hadde vært tema internt i UD.

Vi vurderte det som relevant å se på bindingene mellom begge partene i diplomatekteparet og UD's politiske ledelse gjennom årene. I likhet med ektemannen har Juul felles partitilhørighet med flere som har sittet i statsrådsstolen, men hun er også venn med dagens utenriksminister Ine Eriksen Søreide. Vennskapet var en kjent sak flere år tilbake i tid, og Søreide erklærte seg tidlig inhabil. Men kunne det ligge noe mer der? Vi undersøkte nærmere og hørte fra flere kilder at Søreide hadde feiret 40-årsdagen sin i leiligheten til ekteparet. Utenriksministeren forklarte dette med vennskapet til Juul og beskrev det som hennes leilighet. Men vi hadde undersøkt eiendommen og satt på leieavtalen. Den var inngått mellom en skipsreder og Terje Rød-Larsen. Søreide har fortsatt å behandle saker som gjelder Rød-Larsen til tross for vennskapet med hans kone og lånet av leiligheten.

6.6 Granskning av en granskningsrapport

Granskningsrapporten IPI bestilte da Rød-Larsen gikk av kom like før juleaften 2020. Den bekreftet det meste av våre funn og inneholdt noen ytterligere detaljer. Det slo oss imidlertid raskt at det var flere mangler. De hadde ikke snakket med Rød-Larsen, den med mest kunnskap om saken, men refererte til noen få svar han hadde gitt styret da han gikk av. Det var også et område de ikke gikk inn på: Støtten fra Gates-stiftelsen. Epstein var sentral da IPI fikk inn millioner av dollar derfra, men det så ikke tankesmien noe nærmere på. Vi stilte umiddelbart spørsmål til IPIs president om manglene og omtalte dem tidlig i januar 2021.

7. Etikk

7.1 Belastning

Flere av artiklene i serien er blitt publisert etter at Rød-Larsen trakk seg som president for IPI i slutten av oktober 2020. Noen vil da spørre om det har vært nødvendig å fortsette å skrive om ham. Han har

sluttet i jobben og fått offentlig kritikk fra tidligere arbeidsgiver, andre publikasjoner og i sosiale medier. Det kan være en stor belastning. Samtidig mente vi at det fortsatt var mange aspekter av saken som hadde offentlig interesse. I oppfølgingen har flere saker også tatt for seg rollen til andre aktører, som representanter for norske myndigheter og IPI. Så lenge Rød-Larsen ikke har ønsket å svare oss, har vi måttet lete etter svar andre steder.

7.2 Omtale av Mona Juul

Etter Rød-Larsens avgang har vi skrevet flere artikler som har omhandlet ektefellen Mona Juul. Under vanlige omstendigheter er det ikke naturlig å omtale og stille spørsmål til en ektefelle av den man undersøker. I dette tilfellet var det imidlertid flere forhold som talte for også å undersøke Juul og hennes rolle i sakskomplekset, både når det gjaldt UD's forhold til IPI og hennes egen kjennskap til ektemannens Epstein-forbindelser.

Juul og Rød-Larsens utenrikspolitiske karrierer er tett knyttet sammen. Begge var sentrale aktører i prosessen som ledet frem til Oslo-avtalen i 1993. Senere fikk de toppjobber i New York i 2005: Rød-Larsen som IPI-president, Juul som ministerråd i Norges FN-delegasjon. Juul har siden hatt flere fremtredende jobber i Utenriksdepartementet, som inntil 2018 var en svært viktig støttespiller for ektemannens institusjon. Juuls siste stilling, som FN-ambassadør og Norges representant i FNs sikkerhetsråd, er spesielt relevant: Et av særtrekkene ved tankesmien ektemannen har ledet er nettopp det tette båndet til FN. I tillegg viser et internt UD-notat at departementet vurderte støtte til Rød-Larsens institusjon som en mulig fordel for Juul.

Rød-Larsen og Juul eier i tillegg flere eiendommer sammen. Det gjorde det relevant å også undersøke om hun kjente til det private lånet ektemannen fikk fra Epstein på 130.000 dollar.

7.3 Anonyme kilder

Vi har i liten grad benyttet anonyme kilder i sakene som har blitt publisert. Hovedgrunnen er alvorligheten i sakskomplekset. Jeffrey Epstein har i de siste årene blitt kjent som en av verdens mest beryktede seksualforbrytere, anklaget for omfattende menneskehandel og overgrep. Interaksjoner med ham måtte i hovedsak bevises med så mye skriftlig dokumentasjon som mulig, hvis det fantes. Vi har likevel benyttet anonyme kilder for å beskrive noen forhold:

- Samlingen hos Thorbjørn Jagland, der Epstein, Bill Gates og en IPI-delegasjon var til stede.
- At Rød-Larsen har vært i Epsteins krets og en hyppig gjest hos ham etter dommen i 2008.
- Verdien på eiendommen i Hellas og informasjon om byggingen av villaen der.

I alle tilfellene supplerte kildebeskrivelsene skriftlig dokumentasjon eller åpne kilder. I omtalen av villaen på Paxos gikk vi langt i å identifisere kildenes yrker, slik at leseren kunne forstå hvilken relevant kompetanse de hadde. Opplysningene ble i alle tilfeller verifisert av flere kilder.

7.4 Epsteins miljø

I starten av arbeidet besto kildenettverket i hovedsak av representanter for diplomati, byråkrati, politikk og filantropi. I 2020 nådde vi frem til en ny gruppe: Medlemmer av kretsen rundt Epstein. Kontakten med dette miljøet førte til mange etiske avveininger. Var dette folk som hadde medvirket til menneskehandel, enten direkte eller indirekte? Var de ofre eller uvitende? Før vi kunne gå videre med eventuelle opplysninger fra de få som faktisk var villig til å snakke med oss, undersøkte vi deres roller. Dette ble i stor grad gjort på samme måte som de andre undersøkelsene: Vi jaktet kildeinformasjon og

dokumentasjon. Etter hvert fikk vi gjennom dette miljøet verifisert flere sentrale opplysninger. Mange av disse kildene var redde for represalier fra Epsteins mektige kontakter. Arbeidet med dem var noe av det mest sensitive i hele sakskomplekset.

8. Spesielle erfaringer og motstand

8.1 Anonyme oppringninger og trusler

Starten av oktober var en avgjørende periode. I dokumentaren som ble publisert tidlig i måneden, viste vi for første gang tettere bindinger mellom Epstein, IPI og Rød-Larsen. Samtidig var vi i sluttfasen med den store saken om gjeldsbrevet og fredsprosjektet i Mongolia. Det var på dette tidspunktet en av DNs reportere fikk en rekke anonyme oppringninger sent på kvelden og inn i natten. Det var ingen som sa noe da anropene ble besvart.

I de påfølgende månedene har det kommet en rekke anonyme oppringninger til DNs reportere, som regel sent på kvelden og natten. Den som ringer har stort sett ikke sagt noe når telefonen har blitt besvart, men ved noen anledninger har det blitt fremsatt trusler på både norsk og engelsk. Personen som har ringt har hatt kunnskap om sakene vi har jobbet med.

Den første trusselepisoden var senere i oktober. Personen som ringte sa «you are a fucking cunt, you have people coming after you». I starten av november mottok en av DNs reportere en anonym e-post. Avsenderen kom med flere angrep mot reporteren og skrev blant annet «Be prepared I would be scared if I were you». E-posten ba reporteren hilse til et familiemedlem.

Om det er samme person som står bak e-posten og oppringningene vet vi ikke. Truslene ble anmeldt til politiet av DN, men saken ble henlagt på grunn av manglende kapasitet. I mellomtiden ringte personen igjen og drapstruet en av DNs reportere. Dette skjedde i starten av desember. DN har klaget på avgjørelsen om å henlegge og inkludert de nye opplysningene i klagen. Arbeidet har fortsatt som vanlig, men vi mener det er prinsipielt viktig å ta trusler mot pressen på alvor.

8.2 Kildejakt

Flere kilder vi har snakket med, både åpne og anonyme, har blitt kontaktet av aktører som har forsøkt å påvirke dem til å ikke medvirke til våre saker.

8.3 Konspirasjonsteorier

Jeffrey Epstein ble funnet død i varetekt i august 2019. Rettsmedisineren i New York konkluderte med at han tok sitt eget liv, men etter dødsfallet har det oppstått en rekke konspirasjonsteorier om omstendighetene. Den mest sentrale går ut på at en eller flere av Epsteins mektige kontakter tok livet av ham før han rakk å gi myndighetene kompromitterende informasjon. Teoriene om og rundt ham har kommet opp i vårt arbeid.

En oppskrivning av den første dokumentaren vår fra nettstedet Gateway Pundit ble delt av flere tusen på sosiale medier. Nettstedet koblet Gates og Epsteins møte med Jagland til da Nobels fredspris ble utdelt til USA-president Barack Obama. Saken var illustrert med et bilde av en verdensregjering ikledd masker¹². Det gikk tid før våre funn ble fulgt opp av institusjonene og personene som var involvert. For at det skulle skje var vi avhengig av å bli tatt på alvor av beslutningstagerne, som i hovedsak var basert i USA. Da var det ikke gunstig at informasjonen i starten fikk bredest spredning fra et nettsted uten noen som helst troverdighet.

8.4 En brikke i Australia

IPI-styreleder Kevin Rudd sto midt oppi en annen sak parallelt med vårt arbeid. Han lanserte i oktober 2020 en kampanje mot Rupert Murdoch, eieren av et globalt medieimperium. Murdoch er mest kjent for amerikanske Fox News og britiske The Sun, men kontrollerer også en rekke medier i hjemlandet Australia. Rudd samlet inn underskrifter til støtte for en undersøkelse av Murdoch-imperiets maktbruk.

Noen uker etter lanseringen av kampanjen fikk våre saker bred omtale i australske medier, flere av dem Murdoch-kontrollert. På sosiale medier mente flere at dette var en del av et motangrep fra Murdoch mot Rudd. De fleste holdt seg til å diskutere de australske kanalene og avisenes motiver, men noen mente også at DN var en aktør betalt av Murdoch (se vedlegg). Også Rudd tolket medieomtalen i Australia inn i konflikten med Murdoch. Til The Guardian sa han at han visste at Murdoch ved første anledning kom til å komme med «et stort slag mot meg»¹³. Rudd beskrev IPI-saken som legitim og viktig, men mente at Murdoch-mediene omtalte den nå for å angripe ham. Han sa ikke noe om våre nye funn, eller at han gjorde lite med saken før han ble konfrontert i hjemlandet.

8.5 Få svar fra Rød-Larsen

Vi har ved en rekke anledninger forsøkt å svar fra Terje Rød-Larsen. Når vi har oppsøkt ham ansikt til ansikt, har han sagt at han ikke snakker med DN. Han har verken svart på e-poster eller meldinger.

Mye av sakskomplekset har handlet om Rød-Larsens forbindelse til Epstein, og det har vært viktig å få med hans syn på saken, til tross for at han ikke har villet gi det til oss. Den eneste direkte uttalelsen han har gitt, fikk vi tilgang til gjennom innsyn hos norske myndigheter. Den har ofte blitt referert til siden. Etter avgangen har vi fått noen svar fra Rød-Larsens tidligere arbeidsgiver om hva han har sagt internt, men ikke noe fra ham. En pressemelding fra IPI-styret har også fortalt noe om Rød-Larsens syn på saken.

8.6 Advokat

Rød-Larsen har ikke villet snakke med oss, men innhentet en advokat som tok kontakt. Det var i forbindelse med arbeidet med den andre dokumentaren, som ble publisert i slutten av november. Noen uker før publisering sendte advokat Kyrre Eggen et brev til DNs sjefredaktør Amund Djuve.

Brevet hadde to punkter. Det første Eggen reagerte på var bruk av drone over Rød-Larsens eiendom i Hellas. Han mente at innhenting av materialet var i strid med EUs personvernforordning GDPR. Det samme ville det ifølge Eggen være å publisere, noe han skrev kunne medføre en formell klage til Datatilsynet. Publisering kunne også innebære en krenkelse av privatlivets fred, mente advokaten. Den andre delen av brevet omhandlet det Eggen beskrev som «DNs bruk av trusler og utilbørlig press mot kilder». Han mente vi hadde truet og presset kilder for å få opplysninger om Rød-Larsen og hans forhold til Epstein.

Eggen presiserte at Rød-Larsen forbeholdt seg retten til å klage DN inn til Pressens Faglige Utvalg (PFU) og relevante rettslige skritt. Samtidig la han til: «Avslutningsvis ønsker Rød-Larsen å understreke at formålet med dette brevet ikke er å hindre DN i å publisere saker om Rød-Larsen som måtte ha allmenn interesse. (...)».

Metode- og etikkredaktør Gry Egenes skrev i et svar til Eggen at DN ikke var enig i fremstillingen av arbeidet vårt. DN avviste påstanden om trusler og utilbørlig press mot kildene. I svaret opplyste hun at DN heller ikke kunne se at Eggens fortolkning av GDPR var korrekt. Avisens advokater i Schjødt ble konsultert om GDPR-spørsmålet. Etter DNs syn var dronebildene relevant dokumentasjon i en sak av

samfunnsmessig betydning, slik de publisert i dokumentaren 26. november 2020 (se oversikt over sakene i vedlegg). Per dags dato har det ikke kommet noen klage til PFU, Datatilsynet eller rettslige skritt fra Rød-Larsen.

Eggens henvendelse ga også en mulighet. Rød-Larsens e-post så ikke ut til å være i bruk lenger etter at han sluttet i IPI, og vi hadde ikke noen privat adresse, bare telefonnummer. Nå kunne vi også sende spørsmål og informasjon for imøtegåelse til en som representerte ham. Eggen har svart at hans oppdrag ikke består i å besvare spørsmål til Rød-Larsen. Vi har fortsatt å sende ham henvendelser. Vi har også bedt Eggen om en ny e-postadresse vi kan få Rød-Larsen på, uten at han har gitt det.

8.7 Et mønster

Prosjektet har i stor grad vært preget av to forhold: Persongalleriet vi har skrevet om består av svært mektige mennesker, og de har sjelden villet si noe. Hovedpersonen Rød-Larsen har sagt at han ikke snakker med DN. Det tok ti måneder og gjentatte runder frem og tilbake før tidligere statsminister Thorbjørn Jagland erkjente å ha møtt Epstein. I mellomtiden benektet han det overfor lederen av Nobelkomiteen. En annen tidligere statsminister, Kjell Magne Bondevik, avviste at han hadde fått noe betaling for et IPI-prosjekt da vi kontaktet ham. Han erkjente en utbetaling på 100.000 dollar til sin stiftelse etter at vi la frem ytterligere detaljer.

FN-ambassadør Mona Juul avviste lenge å uttale seg om ektemannens forbindelser til Epstein. Spørsmålene stilt til henne gikk blant annet ut på om hun kjente til at Rød-Larsen, som hun eier flere eiendommer sammen med, lånte penger fra Epstein. Et annet gjaldt om hun visste at Epstein finansierte en spesialvisning av et teaterstykke som hyller henne og ektemannen. Juul avviste flere ganger å kommentere og begrunnet det med at hun mente spørsmålene hadde privat karakter. Hun uttalte seg til slutt, etter at vi spurte UDs kommunikasjonsavdeling om hun i likhet med sin ektemann ikke snakker med DN.

Selv om nordmennene ikke alltid har svart, har de vært mer tilgjengelige enn de utenlandske aktørene. På den fronten har en del av arbeidet gått ut på å få tak i kontaktinformasjon, så vi kunne stille spørsmål direkte. Det har sjelden vært offentlig tilgjengelig, og å få tak i nummer og e-postadresser har krevd lange prosesser i likhet med jakten på annen dokumentasjon.

Direkte kontaktinformasjon har imidlertid ikke alltid hjulpet. USAs tidligere finansminister Larry Summers sa umiddelbart: «Du ringer ikke meg direkte». Nili Barak, gift med Israels eks-statsminister, var internt i IPI oppført som mottaker av pengene betalt for ektemannens innsats i Mongolia-prosjektet. I en uttalelse skrev hun at alle hans aktiviteter var i tråd med lover og regler. Den tidligere ambassadøren og presidentrådgiveren Rita Hauser var i 23 år styreleder for IPI, og dermed en av de som visste mest i hele sakskomplekset. Da vi nådde henne på telefonen, sa hun «nei takk» og la på.

I noen tilfeller har vi ikke lyktes med å komme helt frem til aktøren selv, og måttet gå gjennom kommunikasjonsavdelinger. Epstein var sentral da Gates-stiftelsen gikk inn med flere millioner dollar i støtte til IPI i 2013, noe som bare har økt siden. Men stiftelsen, den største i verden av sitt slag, har ikke svart på spørsmål omstendighetene. De har kun sendt uttalelser som avviser at den har hatt noe finansielt forhold til Epstein, som ingen har påstått. Milliardæren Leon Black har i et investorbrev sagt at han ved flere tilfeller donerte penger til organisasjoner Epstein var involvert i, men en talsperson ville ikke si om Epstein hadde noe å gjøre med Blacks anonyme gave til IPI. IPI-styremedlemmet Mort Zuckerman, nok en av verdens rikeste, svarte ikke på en melding med spørsmål om hvorfor han inviterte

Epstein til en fest med en rekke samfunnstopper. En talsperson sa at det var for lenge siden til at de hadde informasjon tilgjengelig.

Det er selvsagt ingen som plikter å snakke med pressen, og vi er vant med at de man undersøker kritisk sjelden ønsker å bidra. Det kan være forståelig. Men i dette sakskomplekset har mange av aktørene, enten nå eller tidligere, posisjoner i samfunnet der de har fått betydelige midler og innflytelse som følge av tillitsverv i det offentlige. Derfor har det hatt en selvstendig verdi å dokumentere manglende åpenhet.

Den utbredte tausheten er en av grunnene til at det fortsatt er et viktig spørsmål vi ikke har fått et klart svar på: Hva hadde den overgrepssøkte finansmannen Jeffrey Epstein med internasjonalt fredsarbeid å gjøre? Vi har lyktes med å dokumentere at han har bidratt med penger og kontakter. Hva annet han hadde å komme med, er det ingen som har villet si noe om.

Siden så mange av kildene har unngått oss, har vi ved en del anledninger benyttet oss av verktøyet Readnotify. Det gir blant informasjon om e-poster åpnes, videresendes, hvor lenge de leses og hvor mottageren befinner seg.

8.8 Alternative Epstein-kilder

Vi skulle gjerne ha snakket med langt flere medlemmer av Epsteins krets, men de er vanskelig å få tak i. Flere av hans nære samarbeidspartnere har blitt pågrepet i 2020, senest den franske modellagenten Jean-Luc Brunel. Epsteins nærmeste medarbeider Ghislaine Maxwell er under streng bevoktning i New York. Myndighetene som har pågående rettsprosesser mot disse menneskene, blant annet i New York og på Jomfruøyene, har ikke villet bidra med noe informasjon. Det var lettere å nå dødsboet til Epstein, som representeres av flere ulike advokatfirmaer. Vi har tatt kontakt med en rekke advokater i flere av disse, men de har aldri uttalt seg.

De som kjente Epstein best har stort sett vært utilgjengelige. Da måtte vi se etter andre kilder til informasjon om hvordan han opererte. Noe av det nyttigste var rapportene til institusjoner som tidligere har gått gjennom sine egne forbindelser til Epstein, deriblant Harvard¹⁴ og Massachusetts Institute of Technology (MIT)¹⁵. Dette hjalp oss å danne et bilde av Epsteins forhold til slike organisasjoner. Her fant vi også situasjoner som kunne minne om de vi undersøkte: I MIT-rapporten kommer det frem at Epstein hevdet at han fikk Leon Black til å gi universitetet penger anonymt. I vårt arbeid oppdaget vi at Black donerte penger anonymt også til IPI. Det var ikke selvstendig bevis på at Epstein var involvert i begge transaksjoner, men interessant å undersøke nærmere.

8.9 Covid-19

Vi måtte reise ut av Norge for å få tak i nødvendig dokumentasjon, ettersom flere kilder bare ville dele materialet det var snakk om ansikt til ansikt. Den første turen skulle skje tidlig på året, men så kom koronapandemien. Dermed var det ikke mulig å dra dit vi skulle på flere måneder. I mellomtiden gjorde vi andre undersøkelser.

I løpet av 2020 har vi to ganger reist utenlands, med påfølgende karantene, for å sikre dokumentasjon. Optimalt sett skulle vi reist flere steder for å undersøke saken, men det har ikke vært gjennomførbart, både på grunn av smittevern hensyn og fordi kilder ikke har villet møtes på grunn av pandemien.

8.10 Oversettelse

Vi har oversatt flere av artiklene våre til engelsk, med god hjelp fra DN's Claudia Christina Sandor. Sakene har blitt oversatt på grunn av bakgrunnen til de relevante kildene og beslutningstagerne i sakskomplekset, som sjelden har vært nordmenn. Mange ønsket å lese artiklene det var snakk om da vi kontaktet dem. Oversatte artikler har gjort det enklere å få ny informasjon fra disse kildene.

Oversettelse har også vært viktig for at sakene skulle få gjennomslag, som igjen ville åpne for flere kilder. Vi hørte tidlig at flere ikke tok oss på alvor, fordi «ingen leser den lille norske avisen». Derfor gikk vi også metodisk til verks utover bare å oversette. Vi kartla i forkant av publisering hvilke redaksjoner som kunne interessere seg for temaet, og sendte sakene til journalister som hadde skrevet om Epstein eller internasjonalt diplomati. I flere av sakene omtalte vi tidligere statsledere. Da ble mediene i det aktuelle landet tipset. Denne taktikken har lyktes, og sakskomplekset har blant annet blitt omtalt i CNN, Vanity Fair, Times of Israel, The Guardian, Berlingske Tidende, Weekendavisen, Associated Press og en rekke australske medier. Det internasjonale gjennomslaget gjorde at oversettelse var mest nødvendig i startfasen. Senere kunne vi vise nye kilder omtalen i medier kildene hadde større kjennskap og tillit til.

9. Dette er nytt

- Finansmannen og overgriperen Jeffrey Epstein støttet tankesmien IPI med 650.000 dollar i donasjoner fra sine stiftelser. Den første pengegaven kom i 2011, den siste noen måneder før Epstein ble pågrepet i 2019.
- Tankesmiens president, Terje Rød-Larsen, lånte 130.000 dollar fra Epstein privat. De omgikk også hverandre.
- Flere millioner kroner av støtten fra Epstein ble brukt til å finansiere en spesialvisning av teaterstykket «Oslo» på Broadway, der heltene er Rød-Larsen og hans kone Mona Juul.
- Epstein var involvert i flere av IPIs fredsprosjekter. I et av dem var han medlem av en gruppe som ga råd til presidenten av Mongolia. IPI-president Rød-Larsen autoriserte betaling til Epstein for innsatsen, men han takket nei.
- Da USAs tidligere finansminister, Larry Summers, fikk 100.000 dollar for arbeid med det samme Mongolia-prosjektet, kom instruksjonene fra Epsteins kontor. En av Epsteins stiftelser refunderte også IPI for en flytur Summers tok, som kostet litt over 14.000 dollar.
- Flere tidligere statsledere fikk 100.000 dollar for arbeidet i Mongolia-prosjektet, inkludert forhenværende statsminister Kjell Magne Bondevik.
- Epstein var også involvert i IPIs samarbeid med Gates-stiftelsen. Han var sentral da tankesmien sikret flere millioner dollar i støtte fra stiftelsen for et prosjekt som skal bekjempe polio.
- Tidligere statsminister Thorbjørn Jagland feilinformerte lederen av Nobelkomiteen da han ble spurt om han noen gang hadde møtt Epstein. Jagland var vertskap for det første møtet mellom Bill Gates og en delegasjon fra IPI, som ble introdusert for Gates av Epstein.
- KPMG-undersøkelsen IPI bestilte for å undersøke saken så ikke nærmere på Epsteins rolle i Gates-samarbeidet. Gates-stiftelsen støttet IPI senest i 2020.
- Milliardæren Leon Black ga IPI 950.000 dollar anonymt. Han har sagt at han støttet flere prosjekter Epstein var involvert i.
- IPI-styreleder Rita Hauser forsøkte på et tidspunkt å frata president Rød-Larsen ansvar for finansene i tankesmien. Han truet med å slutte, og hun gikk av kort tid etter.

- Rød-Larsen tjente nesten 50 millioner kroner som IPI-sjef, mens tankesmien fikk 116 millioner kroner i støtte fra norske myndigheter. Samtidig betalte han lite skatt til Norge. Han har blant annet investert i eksklusive eiendommer, inkludert på en gresk øy.
- I tillegg til kompensasjonen, brukte IPI på to år over en million kroner på hotellopphold i New York for Rød-Larsen. Hotelloppholdene startet etter at leiligheten som var til hans disposisjon ble solgt, fordi det ikke var tilstrekkelig behov for den til å opprettholde kostnadene. IPI har samtidig hatt økonomiske utfordringer over tid.
- Da svenske og danske myndigheter begynte å spørre om IPIs Epstein-forbindelser, ga tankesmien feil informasjon om overgriperens involvering i Mongolia-prosjektet.
- Styrelederen i IPI ønsket en skriftlig rapport om Epstein-forbindelsene etter DNS saker. Rød-Larsen ga aldri noen slik rapport.
- Utenriksdepartementet satt i styret til Rød-Larsens tankesmie mens lønnen hans gikk kraftig opp. Flere norske utenriksministere har hatt forbindelser til Rød-Larsen og ektefellen Mona Juul.
- IPI-styremedlem og milliardær Mort Zuckerman inviterte Epstein til en samling med toppolitikere og tidligere statsledere flere år etter overgrepssdommen.

10. Konsekvenser

- I slutten av oktober 2020 gikk Terje Rød-Larsen av som president for IPI, etter over 15 år i stillingen. I forkant hadde det kommet kraftige reaksjoner fra støttespillere og nåværende og tidligere medlemmer av styret, inkludert styreleder Kevin Rudd.
- Rød-Larsen har i et brev til IPIs partnere beskrevet det som en «alvorlig feilvurdering» å låne penger privat av Epstein. Ifølge en uttalelse fra styret har han beklaget både at han sikret donasjoner fra Epstein og det private lånet.
- IPIs styre hyret inn revisjonsselskapet KPMG for å undersøke tankesmiens forbindelser til Epstein. KPMGs rapport bekreftet mange av DNS funn, og fant noen nye forbindelser.
- En vurdering fra en advokat i styret konkluderte med at lover og regler ble fulgt, men at Rød-Larsen skulle ha orientert styret om Epstein-donasjonene, og ikke lånt penger fra ham. Advokaten problematiserte at Rød-Larsen lånte penger fra en av tankesmiens støttespillere, og at IPI mottok penger fra en registrert seksualforbryter.
- IPI har innført flere nye regler for å unngå interessekonflikter.
- Riksrevisjonen har åpnet en full undersøkelse av Utenriksdepartementets forhold til IPI. Kontrollorganet skal blant annet se på habilitetsspørsmål. Undersøkelsen pågår fortsatt.
- Høyre, Ap, Frp og SV har alle reagert kraftig på Rød-Larsens totale kompensasjon som IPI-sjef.
- FNs generalsekretær har gått ut av IPIs styre. FN forklarer dette med at generalsekretæren ikke lenger skal sitte i organer utenfor FN.
- Thorbjørn Jagland har beklaget at han feilinformerte lederen av Nobelkomiteen om sitt Epstein-møte i 2019. Flere partier på Stortinget reagerte på episoden.
- Utenriksminister Ine Eriksen Søreide har i flere omganger måttet svare Stortinget om IPI, både når det gjelder departementets og hennes egne bindinger.
- Sakskomplekset har fått stor oppmerksomhet både i Norge og internasjonalt.

11. Vedlegg

11.1 Liste over saker

Dokumentar

2. oktober 2020: [Thorbjørn Jagland tok imot Jeffrey Epstein og Bill Gates i sin Strasbourg-residens](#)
26. november 2020: [Ingen norske diplomater har en historie som Mona Juul og Terje Rød-Larsen](#)

Nyhetsartikler og kommentarer

2. oktober 2020: [Hvorfor snakket ikke Thorbjørn Jagland sant om sitt møte med Jeffrey Epstein?](#)
(kommentar)
4. oktober 2020: [Slik opererte Jeffrey Epstein i kulissene da Gates-stiftelsen overførte millioner til Terje Rød-Larsens tankesmie](#)
8. oktober 2020: [Krever svar etter at Jagland feilinformerte Nobelkomiteens leder](#)
14. oktober 2020: [Gjeldsbrev avslører: Terje Rød-Larsen skyldte Jeffrey Epstein 130.000 dollar](#)
14. oktober 2020: [Når skal Terje Rød-Larsen svare?](#) (kommentar)
15. oktober 2020: [Utenriksdepartementet ber styret i Terje Rød-Larsens tankesmie oppklare hans forbindelse til Jeffrey Epstein](#)
20. oktober 2020: [Maktkamp i Terje Rød-Larsens tankesmie – styreleder ville frata ham økonomiansvar](#)
22. oktober 2020: [Wall Street-giganten Leon Black gjorde som sin rådgiver Jeffrey Epstein – ga anonymt til Terje Rød-Larsens tankesmie](#)
23. oktober 2020: [Terje Rød-Larsen om lånet fra Jeffrey Epstein: «Alvorlig feilvurdering»](#)
26. oktober 2020: [FNs generalsekretær har trukket seg fra styret i Terje Rød-Larsens tankesmie](#)
27. oktober 2020: [IPI-styremedlem om båndene til Jeffrey Epstein: – Jeg er sjokkert](#)
28. oktober 2020: [Sverige undersøker Epstein-forbindelsene til norskstøttet tankesmie](#)
28. oktober 2020: [Styreleder tar oppgjør med Terje Rød-Larsen: – Jeg er dypt skuffet](#)
29. oktober: [Her er Terje Rød-Larsen på tur med Jeffrey Epstein](#)
29. oktober: [Terje Rød-Larsen trekker seg som president for International Peace Institute](#)
6. november 2020: [UD ga Rød-Larsens tankesmie over 100 millioner kroner – Riksrevisjonen gransker habiliteten](#)
8. november 2020: [Terje Rød-Larsen trosset styrelederen – ga ikke skriftlig Epstein-rapport](#)
11. november 2020: [Terje Rød-Larsen til eget styre: Betaling stoppet fordi Jeffrey Epstein sa nei](#)
26. november 2020: [Et rikt liv i fredens tjeneste](#) (kommentar)
28. november 2020: [Flere partier reagerer på Rød-Larsens IPI-inntekt](#)
6. desember 2020: [Norskstøttet tankesmie feilinformerte støttespillere om Jeffrey Epstein-forbindelser](#)
8. desember 2020: [FN-ambassadør Mona Juul: Visste ikke om ektemannens forbindelser til Jeffrey Epstein](#)
18. desember 2020: [Utenriksministeren feiret 40-årsdagen i Terje Rød-Larsens leilighet](#)
23. desember 2020: [Ny rapport: Jeffrey Epstein ga flere millioner til norskstøttet tankesmie for å finansiere teatervisning](#)
5. januar 2021: [Milliardær inviterte Jeffrey Epstein til elitesamling – sammen med tidligere norsk statsminister og toppolitikere](#)

9. januar 2021: [Jeffrey Epstein var sentral da tankesmie sikret millioner fra Gates-stiftelsen – ble ikke sett på i granskning](#)

Oversatte artikler

2. oktober 2020: [Bill Gates and Jeffrey Epstein met with Nobel Committee Chair](#)

4. oktober 2020: [Behind the scenes: How Jeffrey Epstein helped billionaire Bill Gates fund UN-affiliated think tank projects](#)

14. oktober 2020: [Norwegian newspaper DN reveals: Diplomat Terje Rød-Larsen owed Jeffrey Epstein \\$ 130,000](#)

22. oktober 2020: [Leon Black did like his adviser Jeffrey Epstein – gave anonymously to UN-affiliated think tank](#)

23. oktober 2020: [President of UN-affiliated think tank on loan from Jeffrey Epstein: “a grave error of judgement”](#)

27. oktober 2020: [UN Secretary-General has resigned from the board of Epstein-affiliated think tank](#)

28. oktober 2020: [Think tank board chair Kevin Rudd breaks silence on Jeffrey Epstein connections: “I am deeply disappointed”](#)

27. November 2020: [Jeffrey Epstein funded special performance of Tony Award-winning play for “the UN Community”](#)

11.2 Epsteins e-postadresse i amerikanske rettsdokumenter

From:	jeffrey E. <jeevacation@gmail.com>
Sent:	Wednesday, January 21, 2015 12:01 PM
To:	Gmax

11.3 Rapport fra skriftgransker Reidun Wilhelmsen

SKRIFTGRANSKER
REIDUN WILHELMSSEN AS

Helgerødveien 350, 3145 Tjome

Postadresse: Pb. 82 Tjome, 3165 Tjome

Tel: 33 39 01 34/ 92 89 31 66(mobil) Mail: re-wil@online.no

www.skriftgransker.no

Org. nr. 914 121 795 MVA

Rapport angående skriftgransking	
STED OG DATO: Tjome, 26.09.2020 SAKSNUMMER: S-2455/20	MATERIALET MOTTATT: 1.09.2020
OPPDRAUGSGIVER: Dagens Næringsliv v/Gard Oterholm Christian Kroghs gate 16 0186 OSLO	OPPDRAUGSGIVERS REF. NR:
MANDAT: Å vurdere om en hvor vidt en signatur gjengitt som foto kan være skrevet av Terje Rød-Larsen.	
VEDLEGG: - Faktura - Forklaring av konklusjoner - Kopi av innsendt materiale, merket som i rapporten.	

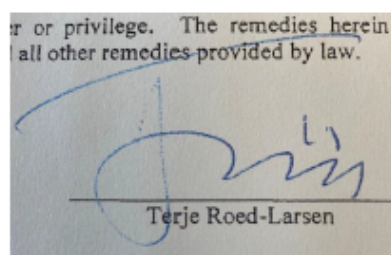
1 VURDERING AV OMSTRIDT MATERIALE

Det omstridte materialet er, som nevnt ovenfor, en signatur gjengitt som foto. Utsnittet viser ikke hvor signaturen er hentet fra. Den er kalt «Signatur 6» av oppdragsgiver.

Materialet foreligger kun i kopi, noe som gir begrensede muligheter for en skriftteknisk undersøkelse. I kopieringsprosessen kan detaljer fortregnes eller bli borte, og det er heller ikke mulig å avgjøre om skrift kan være kopiert over til dokumentet fra annet materiale uten tilgang på originalen. Jeg har foretatt undersøkelsen så grundig som det lar seg gjøre ut fra det materialet som har vært

til rådighet. Når det gjelder størrelsesforholdet mellom de ulike signaturer, både når det gjelder omstridt skrift og prøvene, er dette vanskelig å vurdere på grunnlag av kopiene.

Den omstridte signaturen synes å være utført med raske og skjodesløse trekk. Første bokstav kan tolkes som «T». Den består av en forholdsvis lang tverrstrekk, og en stolpe som er forbundet med resten av signaturen gjennom en løkke. Trekkene som følger etter «T» består av vinkler, og det er satt dobbelt overtegn (tødler) over disse. Dette kan markere en «ø». Videre er forbindelsen mellom «T» og de neste trekkene formet slik at den kan tolkes som en «R». Det kan altså dreie seg om en sammensetning av forbokstaven i fornavnet, «Terje», og etternavnet, «Rød».

2 VURDERING AV SKRIFTPRØVENE

Det foreligger i alt 6 dokumenter som skal være signert av Terje Rød-Larsen, samtlige i kopi. De er for øvrig som følger:

1. 1 signatur på brev til Mr. Geir Otto Pedersen, datert «July 2, 2010»
2. 1 signatur på brev til Ms. Aud Lise Norheim, datert «August 7, 2013».
3. 1 signatur på brev til Mr. Wegger Strømmen, datert «January 13, 2014»
4. 1 signatur på brev til Mr. Wegger Strømmen, datert «May 19, 2014»
5. 1 signatur med overskriften «Exellency», datert «March 25, 2015»
6. 1 signatur på brev til Riksarkivaren skrevet på ark med logo for International Peace Academy, datert «New York 9.5.2006»

Signaturen på dokumentet kalt «1» i oversikten er i en rask og skjodesløs skrift med vesentlige innslag av forenklinger av bokstavene. Den kan likevel tolkes som fornavnet «Terje». Forbokstaven «T» er utformet ganske tydelig med en stolpe og

en tverrstrekk over. På kopien ser den ut til å være skrevet enkeltstående og i to trekk. Bokstavforbindelsen «erj» er skrevet i sammenheng, og forenklet til vinkelformede trekk, og avslutningen går ned under grunnlinjen, noe som kan tyde på at det dreier seg om en markering av bokstaven «j». Det er også satt overtegn over den siste vinkelen, som i en «j». Til slutt i navnetrekket er det skrevet en enkeltstående, lesbar «e». Det er vanskelig på kopien å avgjøre om det er føyd til et trekk etter selve bokstaven «e», eller om den avsluttende streken er skrevet i sammenheng med «e». Det er satt strek under hele navnet.

På samme dokument er det skrevet noe tekst under påføringen av adressaten: «Kjære Geir O.». Det er få sammenlignbare trekk i forhold til selve signaturen, men en viss ytre likhet i måten skriften er utformet på som kan tyde på samme skriver.

De 4 underskriftene kalt «2», «3», «4» og «5» er identiske, og må alle være kopier med samme utgangspunkt, eller en av dem er utgangspunkt for de andre. Det dreier seg altså egentlig om kun en signatur og minst tre av dem må være direkte kopier, påført med kopimaskin eller skanner. Denne skriften begynner med en stolpe, og med en buet utføring over denne som i en «R». Resten av navnetrekket består av vinkelformede trekk. Det settes overtegn over signaturen, noe som kan markere «ø». Det kan altså se ut som om det dreier seg om etternavnet «Rød».

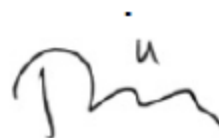
Den siste underskriften, kalt «6» i oversikten, viser overensstemmelse i flere forhold og trekk med den på dokumentene kalt «2», «3», «4» og «5», men det er også en viss variasjon mellom dem. Mens førstnevnte på kopien ser ut til å være skrevet i to trekk, og i tillegg er påført et overtegn, er signaturen kalt «6» skrevet i sammenheng, om en ser bort fra overtegnet. Det er også en løkke i denne underskriften, noe en ikke finner i den andre.

Siden fire av eksemplene er identiske, foreligger altså i alt tre prøver på skrift fra Terje Rød-Larsen. Variasjonen mellom dem er forholdsvis stor:

Sincerely,

 Terje Rød-Larsen

Figur 1: Signaturskriftprøve kalt "1"

Figur 2: Signaturskriftprøve kalt "2", "3", "4" og "5" i oversikten

.....

 Vennlig hilsen
 Terje Rød-Larsen

Figur 3: Signaturskriftprøve kalt "6" i oversikten

Som beskrivelsen og illustrasjonene viser, er altså en forholdsvis stor variasjonsbredde mellom underskriftene, og skriveren synes å ha flere måter å underskrive på. Noen fellestrekk, som formen på de vinkelformede trekkene, viser overensstemmelse, og tyder på at skriveren kan være den samme, som oppgitt av oppdragsgiver. For å kunne danne seg et fullstendig bilde av utviklingen av skriften over tid, samt variasjonsbredden i måten Terje Rød-Larsen signerer på, er det nødvendig med et bredt utvalg av prøver på skrift fra en lengre tidsperiode.

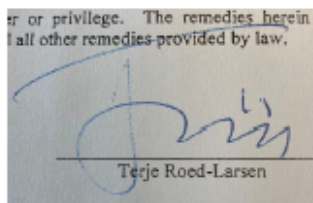
3 SAMMENLIGNING OG VURDERING

Jeg har så sammenlignet den omstridte signaturen med skriftprøven fra Terje Rød-Larsen og funnet både likheter og ulikheter.

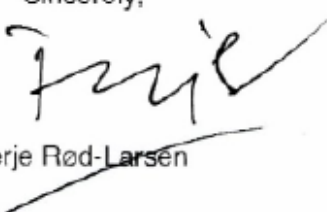
I forhold til skriftprøven på dokumentet kalt «1» er det få sammenlignbare trekk, siden skriften synes å omfatte hhv. for- og etternavn. Det er imidlertid visse ytre likhetstrekk i utformingen av bokstavforbindelsen «erj» i forhold til «ød» i prøvesignaturen. Videre er det et tilsvarende innledningstrekk når det gjelder begge signaturene.

Den andre prøvesignaturen, som er gjentatt på fire dokumenter, viser en viss likhet i den detaljen som kan være «R». I begge tilfellene kan det imidlertid dreie seg om en signatur som inneholder bokstaven «T» og navnet «Rød».

I forhold til den siste prøvesignaturen, er det også en del likhetstrekk. Disse omfatter spesielt den måten de vinkelformede trekkene er utformet på, og overtegnet over signaturen. Når det gjelder sistnevnte, kan imidlertid noen detaljer tyde på at trykkfordelingen er forskjellig. På illustrasjonene under er noen likheter markert med rødt:

Figur 4: Omstridt signatur

Sincerely,

 Terje Rød-Larsen

Figur 5: Skriftprøve kalt "1"

Figur 6: Skriftprøve kalt "2", "3", "4" og "5"

Vennlig hilsen

 Terje Rød-Larsen

Figur 7: Skriftprøve kalt "6"

Det er få detaljer å holde seg til i denne saken, og for å kunne avgjøre med stor grad av sikkerhet om samme person har skrevet alle signaturene, er det nødvendig med et utvalg, bekreftede skriftprøver fra den aktuelle perioden som viser hvordan

Terje Rød-Larsen har utviklet sin skrift over tid, og variasjonsbredden i hans måte å skrive på. De signaturene jeg har hatt til vurdering, er skrevet på ulike måter, men de inneholder ikke direkte uoverensstemmelser som kan utelukke at skriveren er den samme. Det er ikke større variasjon mellom skriftprøvene innbyrdes, enn det er mellom omstridt skrift og prøvene. På den annen side, består skriften av enkle trekk, og en mulig etterligning av et ekte navnetrekk kan ikke helt utelukkes. Ut fra en samlet vurdering, er det vanskelig å gi noen entydig konklusjon, men skriften kan være utført av en og samme person.

5 KONKLUSJON

Resultatet av undersøkelsen av det foreliggende materialet taler til en viss grad for at den omstridte signaturen, som er beskrevet under punkt «1» i rapporten, kan være skrevet av samme person som har utført de foreliggende skriftprøvene, beskrevet under punkt «2» i rapporten, angivelig Terje Rød-Larsen.

Konklusjonen er gitt med et visst forbehold for at skriften kun er undersøkt i kopi.

Reidun Wilhelmsen
SKRIFTGRANSKER

11.4 Rapport fra israelsk selskapsregister

Date Report Obtained 14/10/2020

General Details

Company Name	HYPERION (E.B.) 2013 LTD
Company Number	514902188
Registration Date	20/03/2013
Legal Status of Company	Active
Company Type	Private Limited
Company Address	Vormaiza 15, Tel Aviv 6264214
Date of Last Annual Report	07/11/2019
Company Activity Description	To engage in all legal activities.

Directors of the Company

Director Number	1
Name	Ehud Barak
ID Number	9700360
ID Type	Israel
Address	Sderot Sha'ul HaMelech 1, Tel Aviv 6473301
Appointment Date	20/03/2013

Distribution of Share Capital

Number of Shares Distributed to Shareholders	1,000
Par Value of Each Share	1 NIS
Share Class	Common
Number of Shares Registered	100,000

Shareholders

Shareholder Number	1				
Name	Ehud Barak				
ID Number	9700360				
ID Type	Israel				
Address	Sderot Sha'ul HaMelech 1, Tel Aviv 6473301				
Appointment Date	20/03/2013				
Share Class	Common	Number of Shares	1,000	Percentage	100.00%

11.5 Twitter-meldinger etter omtale i australsk media

Australske Twitter-brukere diskuterer bakgrunnen for DN's artikkel om Epsteins forbindelser til IPI. De svarer på et spørsmål om hvorfor saken først nå ble avdekket.

MP Harro ⚡ 🍈 @Mharro88 · 17 t ...

Svar til @essigna @GOterholm og 3 andre

Because Rudd has started a royal commission into this media

Ko Ess ahau @VoteRuru2020 · 17 t ...

Yes. I was hoping @GOterholm might own that.

MP Harro ⚡ 🍈 @Mharro88 · 17 t ...

He'll own the millions he's been given by newscorp for this dirt.

11.6 Sluttnoter

¹ Thorbjørn Jagland, *Du skal eie det selv* (2020).

² Jeffrey Epstein's estate is sued by US. Virgin Islands over alleged widespread sexual abuse <https://www.reuters.com/article/us-people-jeffrey-epstein-lawsuit-idUSKBN1ZE2M4>

³ Prince Andrew was 'used as bait' to lure girls to Jeffrey Epstein's islands of sexual abuse <https://www.thetimes.co.uk/article/prince-andrew-was-used-as-bait-to-lure-girls-to-jeffrey-epsteins-island-of-sexual-abuse-djhp839xz>

⁴ Gard Oterholm og Tore Gjerstad, *Jeffrey Epsteins norske forbindelser* (2019). <https://www.skup.no/rapporter/2019/jeffrey-epsteins-norske-forbindelser>

⁵ We found Jeffrey Epstein's social-media accounts. On Spotify, his tastes ranged from Louis C.K. to songs like 'Before You Accuse Me' and 'Hot for Teacher.' <https://www.businessinsider.com/heres-whats-on-jeffrey-epsteins-spotify-and-pinterest-pages-2019-8?r=US&IR=T>

⁶ Grants Database <https://www.gatesfoundation.org/How-We-Work/Quick-Links/Grants-Database>

⁷ Nekter å utlevere arkiv <https://www.dagensperspektiv.no/nyheter/samfunn/nekter-a-utlevere-arkiv->

⁸ Woody Allen pals around with child sex creep <https://pagesix.com/2013/09/24/woody-allen-pals-around-with-child-sex-creep/>

⁹ CitizenAudit <https://www.citizenaudit.org/>

¹⁰ Nonprofit Explorer. Research Tax-Exempt organizations <https://projects.propublica.org/nonprofits/>

¹¹ Ktimatologio <https://www.ktimatologio.gr>

¹² New report reveal Billionaire Bill Gates, Jeffrey Epstein and the Nobel Committee Chair Behind Obama's Award met in 2013 <https://www.thegatewaypundit.com/2020/10/new-report-reveals-billionaire-bill-gates-jeffrey-epstein-nobel-committee-chair-behind-obamas-award-met-2013/>

¹³ Kevin Rudd demands fair shake of the sauce bottle after Murdoch's 'huge whack' <https://www.theguardian.com/media/2020/oct/30/kevin-rudd-demands-fair-shake-of-the-sauce-bottle-after-murdochs-huge-whack>

¹⁴ Report concerning Jeffrey E. Epstein's connections to Harvard University https://ogc.harvard.edu/files/ogc/files/report_concerning_jeffrey_e._epsteins_connections_to_harvard_university.pdf

¹⁵ Report concerning Jeffrey Epstein's interactions with the Massachusetts Institute of Technology <http://factfindingjan2020.mit.edu/files/MIT-report.pdf?200117>